

המרכז לחקר מדיה לילדים ולנוער
המכללה האקדמית ספיר

ילדים וילדות, קורונה והמדיה

דו"ח מחקר על אודות התפיסות, הרגשות והכישורים

שפיתחו ילדים וילדות בגילי 9-13

בתגובה להתפשטות מגפת הקורונה בישראל ובעולם

עורך המחקר בישראל: ד"ר יובל גוז'נסקי

המרכז לחקר מדיה לילדים ולנוער

המחלקה לתקשורת

המכללה האקדמית ספיר

יולי 2020

מנהלת המחקר הבינלאומי: Dr. Maya Götz

International Central Institute for Youth and Educational Television (IZI)

אודות דו"ח המחקר

הדו"ח הנוכחי בוחן את נקודות המבט של ילדים וילדות ישראלים בגיל 9-13 בעת הגל הראשון של משבר הקורונה באפריל 2020. כחלק ממחקר בינלאומי ב-42 מדינות, נבחנו שלוש שאלות מרכזיות: מה היו התחושות, התובנות ודרכי ההתמודדות של ילדים וילדות בעקבות השינויים בחייהם עקב המגפה? מהו הידע של ילדים וילדות על מגפת הקורונה ודרכי ההתמודדות איתה? כיצד ילדים וילדות הבינו ועשו שימוש במדיה בעת המשבר?

הדו"ח מורכב משלושה חלקים: תמצית מנהלים, עיקרי הממצאים מן המחקר בישראל ובהמשך דו"ח מפורט הכולל גרפים על כל שאלה ותובנות של החוקרים ביחס לכל ממצא.

תמצית מנהלים מן המחקר בישראל

כ-2/3 מהילדים והילדות בישראל דיווחו על קושי אישי.

ילדים בישראל היו מוטרדים אישית פחות מהמוצע ברחבי העולם (בישראל היו מוטרדים במידה רבה מאוד רק 7.8% מהילדים לעומת 20.5% בעולם).

ילדים פיתחו מגוון שיטות לשחרור לחצים, ובהן אוכל, חברותיות ומדיה.

באמצעות המדיה, אספו ילדים בישראל מידע, פגשו חברים והפיגו שעמום. הם אמנם לא ניהלו את זמן המדיה שלהם, אך המדיה שימשה עבורם כלי מרכזי להתגברות על פחדים.

נמצאו הבדלים הקשורים לסביבת החיים, אך גם להרגלי שימוש במדיה בין ילדים שענו בערבית או בעברית.

נמצאו הבדלים מגדריים מעטים, בעיקר בדיווח על תחושת פחד וחשש שאפיינו את הבנות יותר מאשר את הבנים.

הילדים והילדות בישראל גילו ברובם ידע ובקיאיות לגבי מגפת הקורונה. כ-2/3 מהם סברו שחשוב לקבל מידע על הקורונה מאתרים ומערוצים המיועדים באופן מיוחד לילדים.

מהמחקר הבינלאומי ב-42 מדינות עלה שככל שלילדים היה מידע מדויק יותר לגבי הקורונה, הם פחדו פחות: רק 15% בקרב אלה שידעו את כל העובדות על הקורונה היו מודאגים מאוד, לעומת 35% בקרב אלה שטעו בכל העובדות.

4 מכל 5 ילדים שענו בעברית טענו שהטלוויזיה לילדים בעברית לא סיפקה את רצונם במידע על אודות נגיף הקורונה.

שאלות המחקר

המחקר נועד לבחון שלוש סוגיות בחיי ילדים וילדות בעת משבר הקורונה:

1. מה היו התחושות, התובנות ודרכי ההתמודדות של ילדים וילדות בעקבות השינויים בחייהם עקב המגפה?
2. מהו הידע של ילדים וילדות על מגפת הקורונה ודרכי ההתמודדות איתה?
3. כיצד ילדים וילדות הבינו ועשו שימוש במדיה בעת המשבר?

אודות המחקר

שאלון מקוון: 19 שאלות (רובן רב ברירתיות), שהיו זמינות בין 31.3.2020 ועד 26.4.2020 (במשך 27 ימים).

גיל המשיבים: 9-13 שנים

במחקר הבינלאומי: 4,322 ילדים וילדות מ-42 מדינות (מכל חמש היבשות)

במחקר בישראל:

103 ילדים וילדות ישראלים (51 בנות, 50 בנים, 2 לא סימנו מגדר),

77 ילדים וילדות ענו בעברית, 22 ענו בערבית, 4 ענו באנגלית.

החיים בארץ בעת המחקר:

בידוד חברתי, בתי ספר וחוגים סגורים, איסור יציאה מעל מרחק של 100 מטר מהבית.

היה זה שיאו של הגל הראשון וכלל את העוצר בעת חג הפסח ויום העצמאות.

המחקר הבינלאומי

מחקר זה הוא חלק מפרויקט בינלאומי שהובילה ד"ר מאיה גוטץ, International Central, Institute for Youth and Educational Television (IZI). המחקר נערך במקביל ב-42 מדינות: אוסטרליה, אוסטרליה, איטליה, איראן, אקוודור, ארגנטינה, ארצות-הברית, בלגיה, ברזיל, בריטניה, גרמניה, דנמרק, דרום אפריקה, הודו, הרפובליקה הדומיניקנית, הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, טורקיה, טיוואן, טנזניה, יפן, ישראל, לבנון, מלזיה, מצרים, מקסיקו, ניגריה, ניו זילנד, סינגפור, סיירה לאון, סלובניה, ספרד, פיליפינים, פולין, צ'ילה, צ'כיה, צרפת, קובה, קולומביה, קנדה, רוסיה, שווייץ ותאילנד.

חלקים מן המחקר הבינלאומי פורסמו ביוני 2020 במאמר באנגלית בכתב העת [Television](#).

תודות: לפרופ' דפנה למיש מאוניברסיטת Rutgers ולד"ר האמה אבו-קשק מהמחלקה לתקשורת במכללת ספיר על עזרתן למחקר זה.

ילדים, קורונה והמדיה:

עיקרי הממצאים מן המחקר בישראל

התמודדות אישית של הילדים והילדות

קשיים:

כ-2/3 מהילדים חוו קושי אישי. הקשיים העיקריים: רעש, צפיפות, דאגה להורים עובדים. ילדים נעזרו במגוון דרכים לשחרור מלחצים וכנחמה: בעיקר אוכל ושתיה, חברותיות ומדיה, אך גם יצירת סביבה נעימה, פעילות גופנית ובניית סדר יום.

דאגות ופחדים:

מידת הדאגה האישית של הילדים והילדות בישראל מנגיף הקורונה הייתה נמוכה מהממוצע בקרב ילדים בעולם.

החששות הגדולים ביותר היו: ביטול מפגשים משפחתיים, הידבקות של בן משפחה או של חברים, וביטול תוכניות אישיות. מחצית מהילדים הישראליים (53%) הביעו חשש לחלות, בהשוואה ל-60% במחקר הבינלאומי.

נמצאו הבדלים בחששות הייחודיים של ילדים שענו בערבית ובעברית, הקשורים בהרגלים תרבותיים ובתנאי החיים: העונים בערבית פחדו פחות מהעדר ביקורים משפחתיים וחששו יותר משעמום ומהעדר בית ספר; ולעומתם, ילדים שענו בעברית חששו יותר שחברים ובני משפחה יחלו בקורונה.

בנות ביטאו יותר פחדים מבנים: בנות חששו יותר מחוסר יכולת לחזור לביה"ס ומהידבקות במחלה.

ילדים שענו בערבית דיווחו יותר על פחד שנבע מדיווחים חדשותיים (70%), לעומת 33% בקרב מי שענו בעברית.

הידע של הילדים והילדות אודות הקורונה:

רוב הילדים והילדות בישראל היו בעלי ידע מדויק ומעודכן על אודות קבוצות הסיכון, התסמינים המרכזיים ודרכי ההתגוננות מנגיף הקורונה.

בידע על המגפה לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין בנים ובנות, אך לעיתים נמצאו הבדלים בין ילדים שענו בעברית או בערבית או בני גילים שונים. למשל: כמחצית מהילדים שענו בערבית ושיעור דומה בקרב הילדים בגיל 13 האמינו לפייק ניוז לפיו הופצה הקורונה על ידי ממשלות זרות כנשק.

כ-2/3 מהילדים בארץ הסכימו כי ערוצים ואתרים לילדים צריכים לדבר ולהציג מידע על אודות הקורונה.

בישראל רק 29% מהילדים מצאו בטלוויזיה לילדים מענה מספק לצורך שלהם במידע לגבי הקורונה לעומת 45% מהילדים בעולם.

62% מהילדים בישראל לא צפו או לא גלשו מעולם באתרי חדשות לילדים. ילדים ישראלים נעזרו בחדשות לילדים במידה פחותה משמעותית מאשר ילדים בכל העולם (40% פחות).

בישראל ניכר מחסור באתרי חדשות המיועדים לילדים. מחסור זה בלט במיוחד בקרב ילדים שענו בעברית: רק 20% מהם מצאו שהטלוויזיה לילדים סיפקה להם את המידע שהם ביקשו על אודות הקורונה לעומת 55% מהעונים בערבית.

שימושי מדיה של ילדים וילדות בעת המשבר:

חלה עליה בשימוש במדיה בקרב ילדים ובעיקר ב: וואטסאפ, טלוויזיה, טלפון נייד ומחשב.

ניהול עצמי של השימוש במדיה היה מועט. רק 36% מהילדים בישראל ראו בלוח זמנים קבוע לשימוש במסכים כלי יעיל, לעומת 60% בקרב הילדים במחקר הבינלאומי שהקיף 42 מדינות.

באמצעות המדיה, ילדים שמרו על קשר עם חברים, התגברו על שעמום, חיפשו מידע לימודי וידע כללי והתגברו על תחושת בדידות. להבנתם, המדיה לא שימשה אמצעי להתרחקות מבני המשפחה.

נמצאו הבדלים בין ילדים שענו בערבית ובעברית לגבי המניעים: ילדים שענו בערבית נעזרו יותר במדיה כדי להתגבר על בדידות, כדי לחפש מידע ולדעת מה קורה, כדי למצוא חומר לימודי, כדי לפתח סדר יום קבוע וכדי להתרחק מבני משפחה.

בנות דיווחו יותר מבנים על שימוש גובר במדיה: כדי להתגבר על פחד (בנות 44%, בנים 24%); כדי להתגבר על עצב (66% לעומת 50%), וכדי להתרחק מבני משפחה אחרים (פער של 15%). בנים נעזרו יותר במדיה לצרכי לימודים.

הילדים הישראלים הסכימו ברובם (87%) כי השימוש ברשתות החברתיות הרגיע אותם.

לא נמצאו הבדלי מגדריים בשאלות בדבר איסוף מידע מן המדיה, אך בנות יותר מאשר בנים הביעו פחד מצפיה בחדשות וטענו שצפייה בתוכניות ובסרטונים מרגיעה. לעומתם טענו בנים יותר מבנות שמשחקי מחשב מרגיעים.

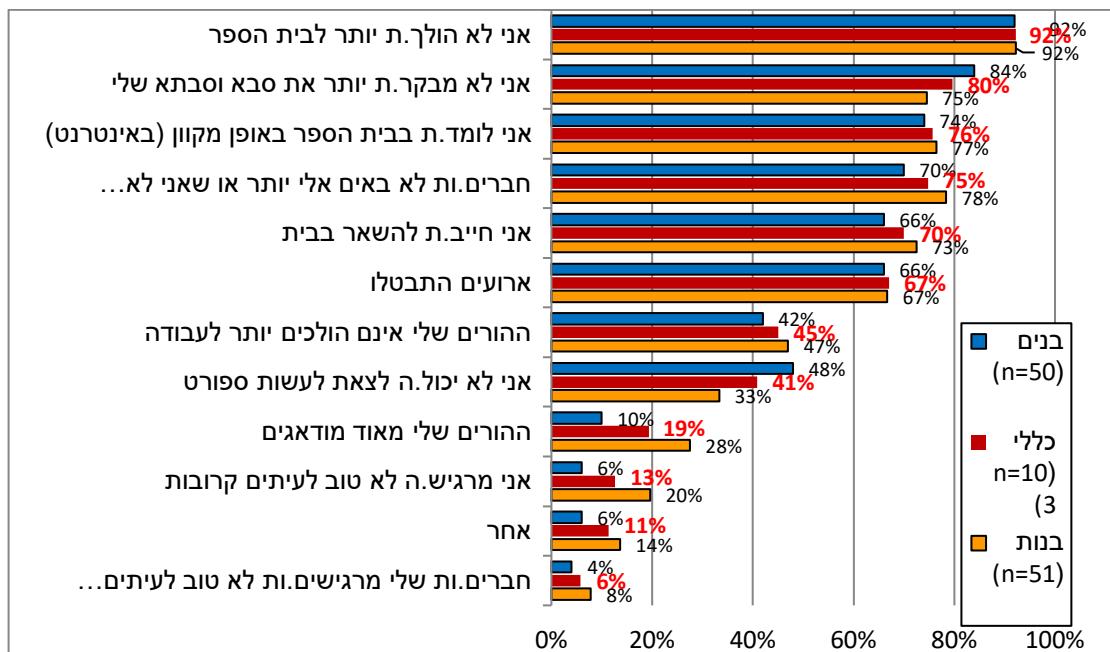
ילדים, קורונה והמדיה:

פירוט מורחב של ממצאי המחקר בישראל

עולמם של הילדים והילדות בעת מגפת הקורונה:

שאלה 4. מה השתנה בחיים שלך מאז שמגפת הקורונה (COVID-19) הגיעה לישראל?

כללי ולפי מגדר

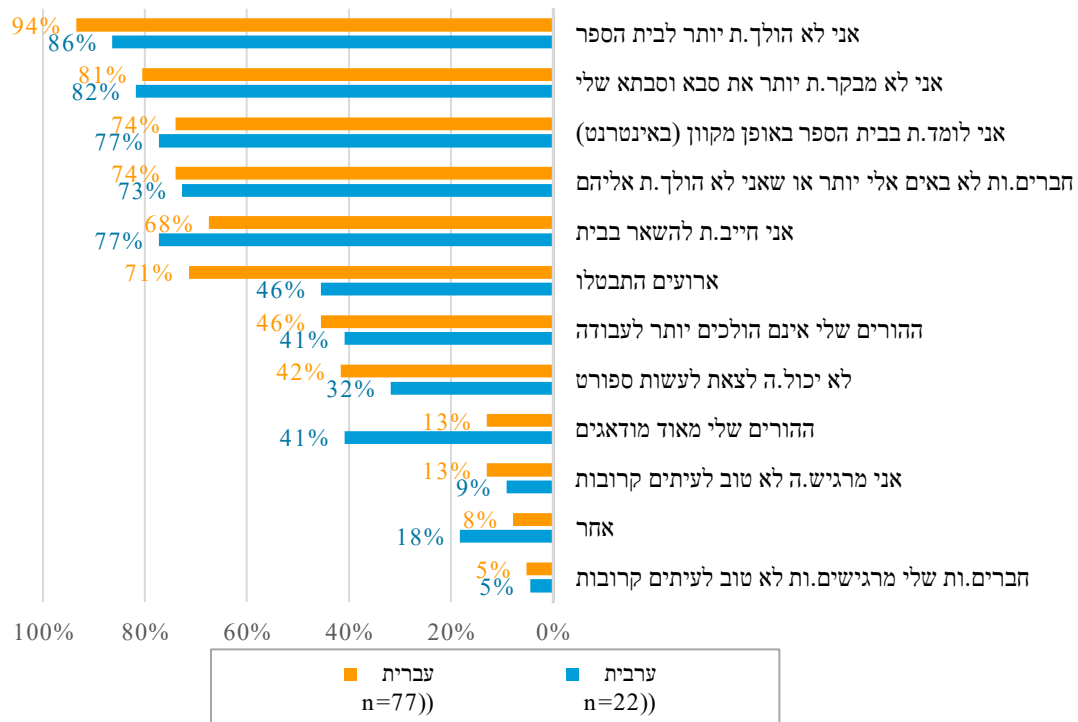
תובנות על אודות השינויים בחיי ילדים וילדות:

החיים של ילדים וילדות בישראל, כמו בכל העולם, השתנו מקצה לקצה. תשובותיהם מעידות על הנושאים העיקריים שהפריעו להם: הפסקת ההליכה לביה"ס והמעבר ללמידה מקוונת, העדר ביקורים משפחתיים וחבריים, החובה להישאר בבית וחוסר היכולת ללכת לאירועים שבוטלו.

ברוב הנושאים המרכזיים לא נמצאו הבדלים משמעותיים על רקע מגדר. עם זאת, **הבנים** העידו יותר על קושי שנבע מחוסר היכולת לצאת ולעסוק בספורט; ואילו **הבנות** בלטו יותר סוגיות רגשיות כמו דאגה להורים או הרגשה אישית לא טובה.

שאלה 4. מה השתנה בחיים שלך מאז שמגפת הקורונה (COVID-19) הגיעה לישראל?

לפי שפת אם

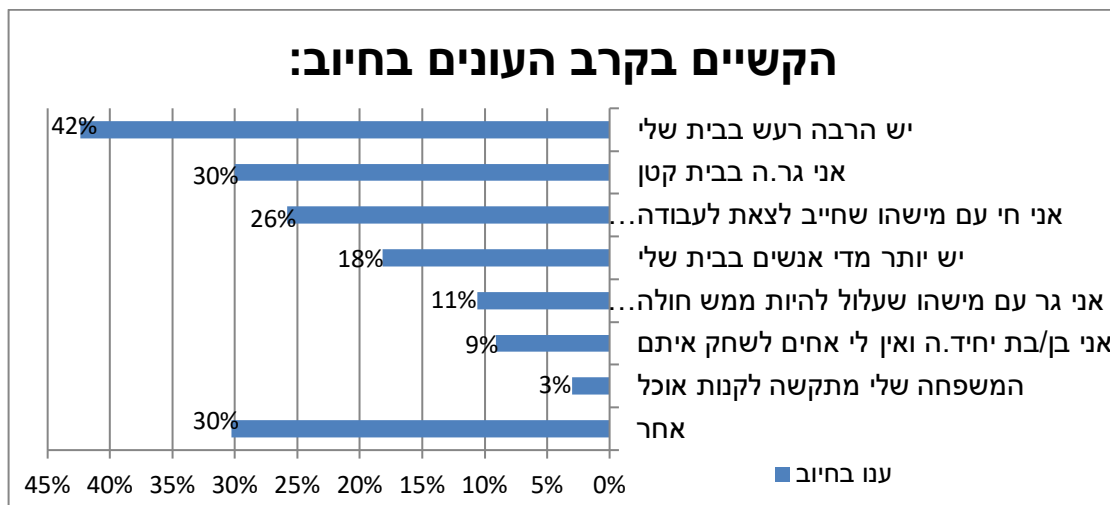
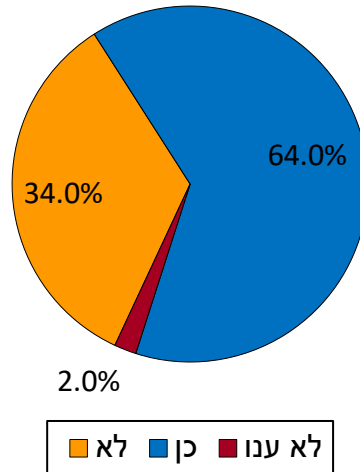
תובנות לגבי השינויים בחיי ילדים וילדות לפי שפת אם:

ההפרעות העיקריות לשגרת החיים עליהן דיווחו ילדים וילדות ששפת אמם עברית או ערבית היו **דומות**.

מהמחקר עלו הבדלים מסוימים: בקרב **דוברי העברית**, ביטול ארועים וחוסר היכולת לצאת לעסוק בספורט דווחו כהפרעה משמעותית יותר.

בקרב **דוברי הערבית**, החובה להשאר בבית ובעיקר החששות שהתעוררו כתוצאה מדאגות ההורים היו משמעותיות יותר.

שאלה 5. בימים אלה, ילדים וילדות רבים חווים אתגרים בגלל הקורונה. האם אתה חווה אתגר מיוחד בימים אלו?

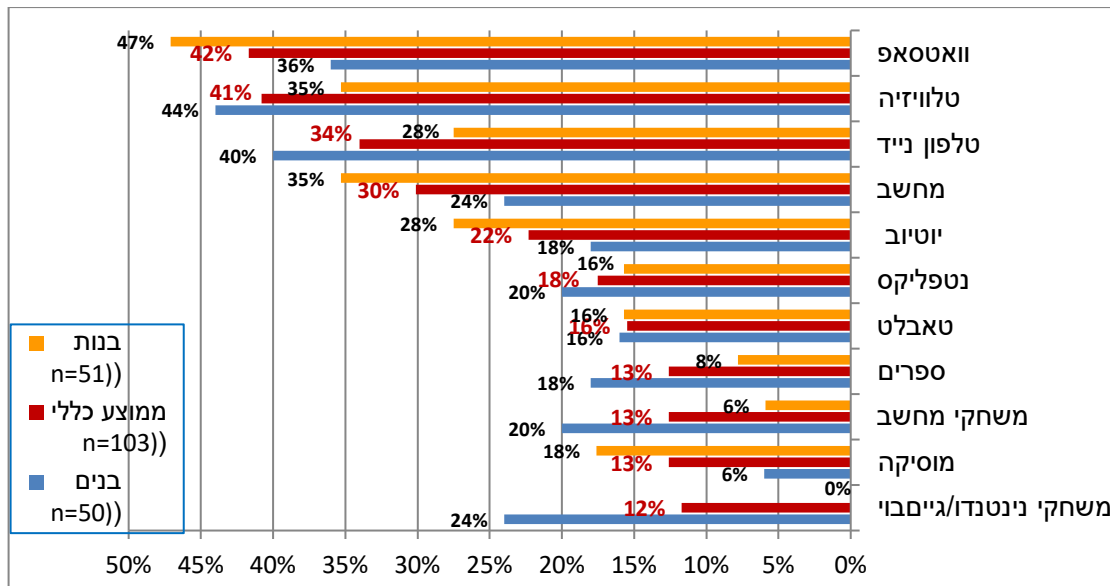
תובנות:

כ-2/3 מהילדים חשו קושי.

הקשיים העיקריים עליהם דיווחו: רעש, צפיפות, דאגה להורים עובדים.

הילדים בישראל לא הביעו חשש ניכר מפני קושי ברכישת מזון (3%), לעומת המחקר הבינלאומי ב-42 מדינות, שבו 19% ביטאו חשש זה.

שאלה 6. באילו מדיה משתמשים יותר בעקבות מגפת הקורונה בארץ? כללי ולפי מגדר

תובנות על השימוש הנוסף במדיה:

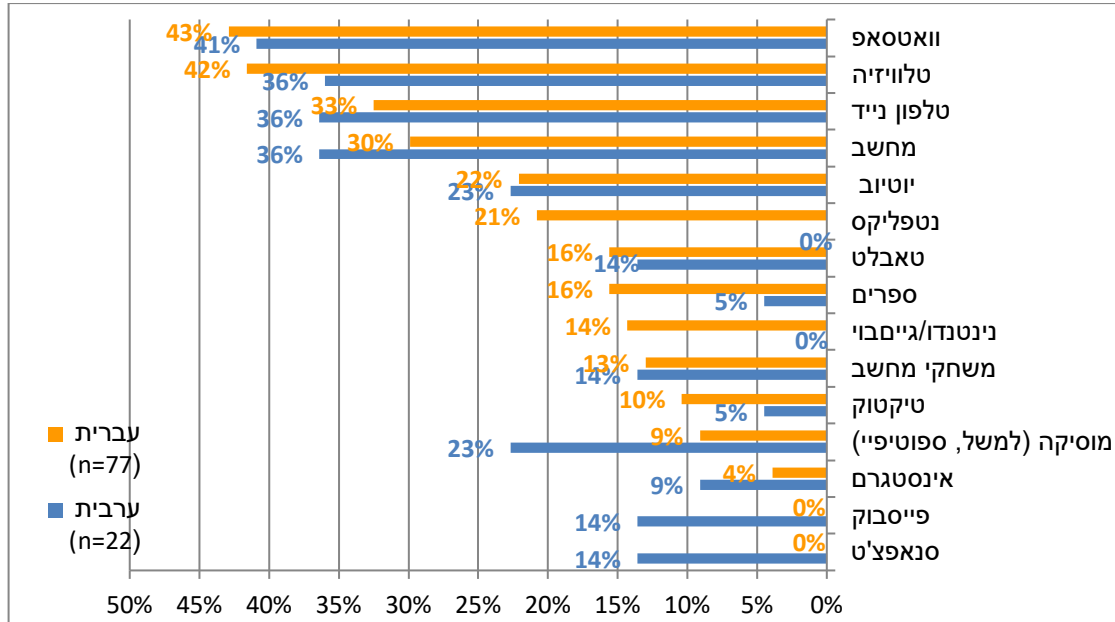
בממוצע, העלייה הגבוהה ביותר בשימוש במדיה נמצאה ב: וואטסאפ, טלוויזיה, טלפון נייד ומחשב.

ממצא מעניין הוא עלייה צנועה בקריאה של ספרים, ולעומת זאת עלייה מעטה מאוד בהאזנה לרדיו, בקריאת קומיקס או בשימוש בפייסבוק או בסנאפצ'ט.

אצל **הבנים** בלטה עלייה בשימוש בטלוויזיה, בטלפון נייד, בוואטסאפ, במחשב ובמשחקי נינטנדו ומחשב;

אצל **הבנות** בלטה עלייה בשימוש בוואטסאפ, בטלוויזיה, במחשב, בטלפון נייד, ביוטיוב, במוסיקה ובטיקטוק.

שאלה 6. באילו מדיה משתמשים יותר בעקבות מגפת הקורונה בארץ? לפי שפת אם

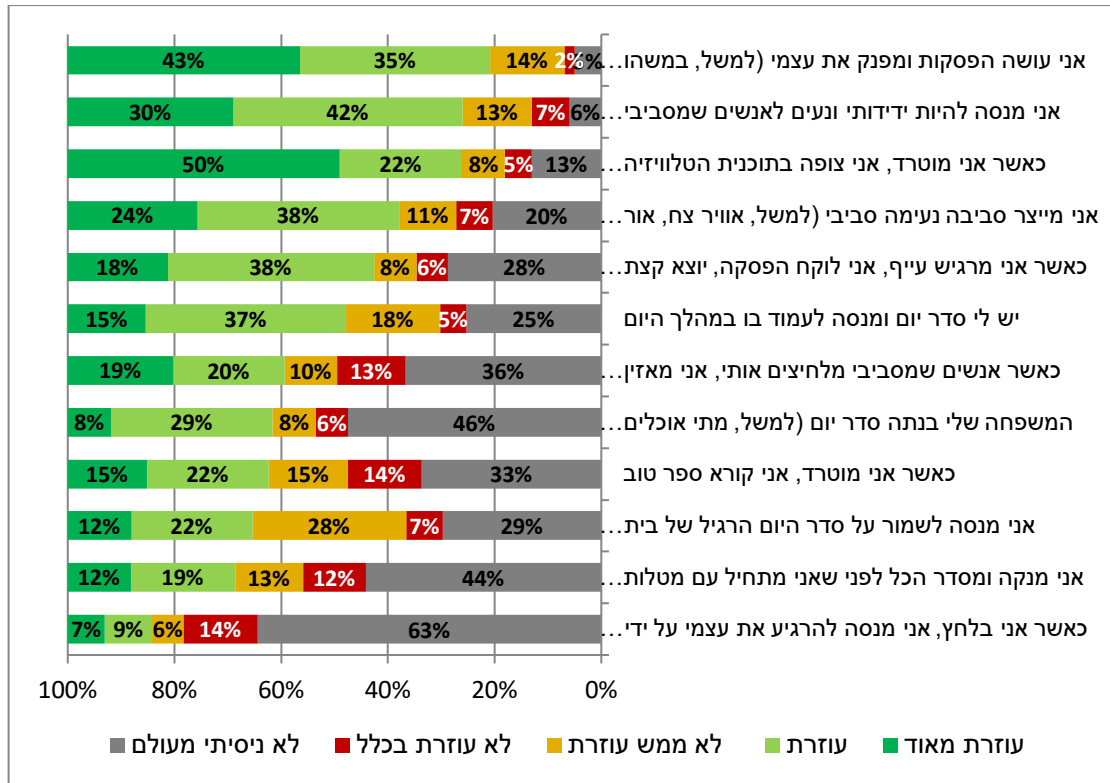
תובנות לגבי השימוש הנוסף במדיה:

אצל ילדים וילדות ששפת אמם **עברית וערבית** לא נמצאו הבדלים משמעותיים בשימוש הגובר בוואטסאפ, בטלוויזיה, בטלפון הנייד ובמחשב.

בקרב **דוברי העברית** דווח על שימוש רב יותר בנטפליקס, בקריאת ספרים ובמשחקי נינטנדו.

בקרב **דוברי הערבית** חלה עלייה משמעותית יותר בשמיעת מוסיקה ובשימוש ברשתות חברתיות נוספות (אינסטגרם, פייסבוק וסנאפצ'ט).

שאלה 8. הדרכים בהן אתה משתמשת כדי לשפר את מצבך. באיזו מידה הדרכים הבאות עוזרות גם לך?

תובנות על דרכי ההתמודדות של ילדים:

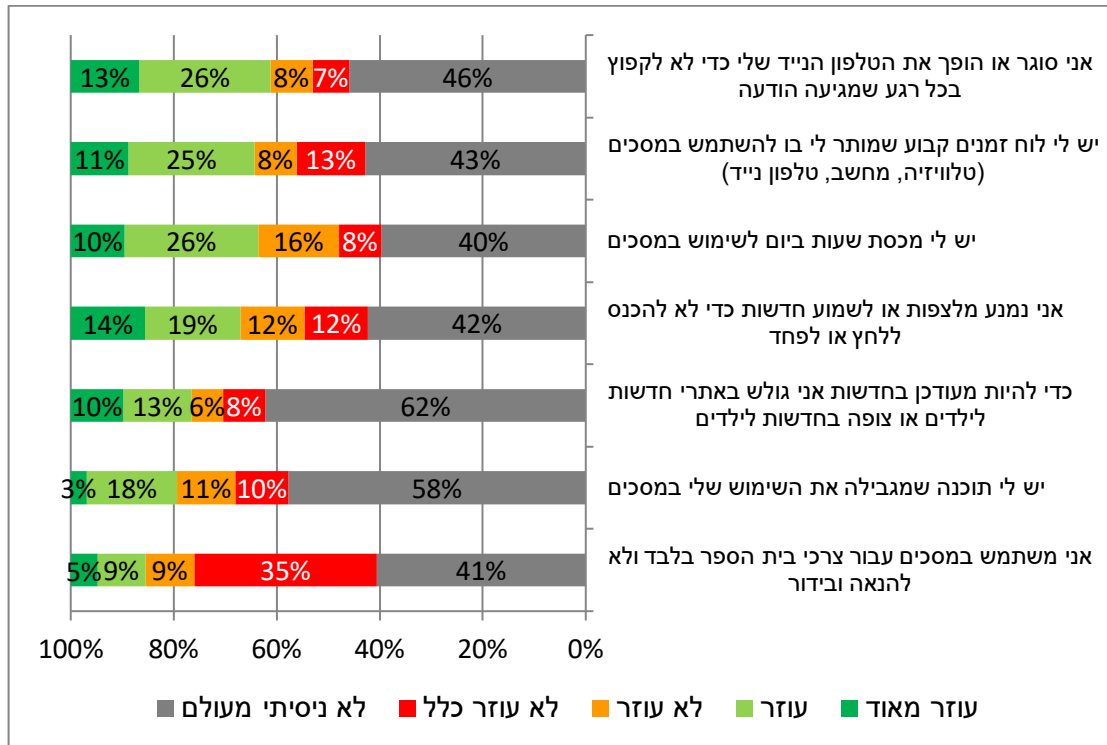
אוכל ושתייה, חברותיות ומדיה שימשו לשחרור מלחצים וכנחמה עבור כ-3/4 מהילדים ומהילדות.

סביבה נעימה, פעילות גופנית וסדר יום מוגדר שימשו לשחרור מלחצים עבור מעל מחצית הילדים והילדות.

יוגה, סידור וניקיון, ושמירה על שגרת בית הספר שימשו ילדים וילדות מעטים לשחרור מלחצים.

הנתונים בישראל דומים לנתוני המחקר בקרב ילדים בני אותם גילים מ-42 מדינות ברחבי העולם. יוצא דופן הוא הממצא לגבי סידור וניקיון: הממוצע העולמי של ילדים שדיווחו כי פעילות זו עזרה ועזרה מאוד לשפר את מצבם עמד על 62% בעוד שבארץ הוא עמד על 31% בלבד.

10. כיצד אתה מנהלת את השימוש שלך במסכים ובתקשורת?

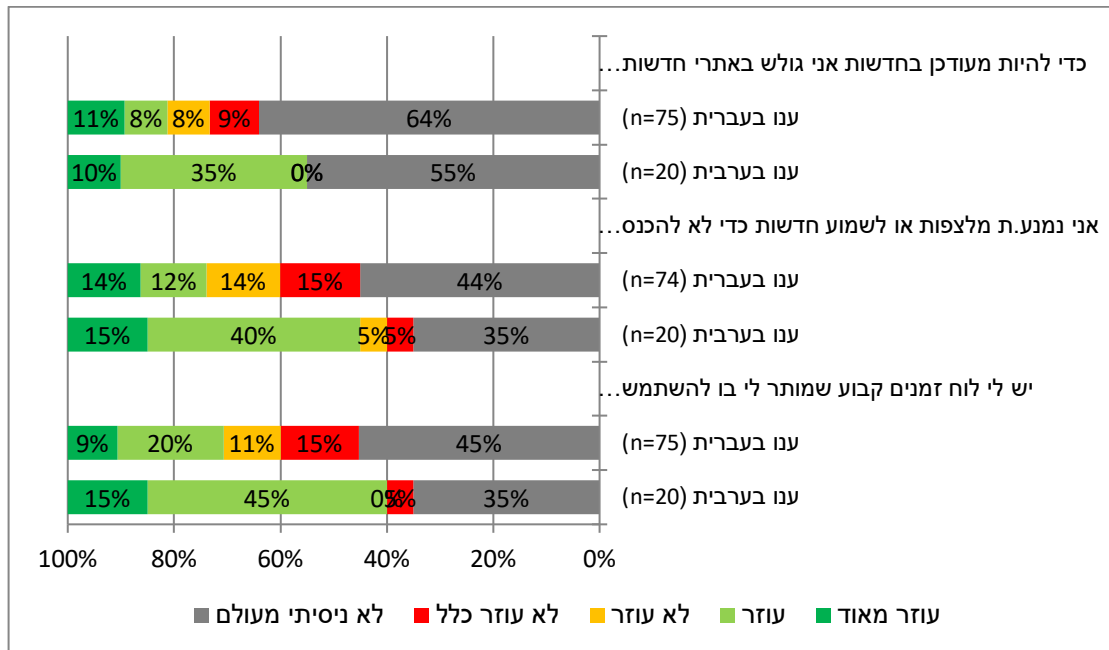
תובנות לגבי ניהול המדיה של ילדים:

בישראל, הממצא המרכזי הבולט הוא שילדים דיווחו על ניהול עצמי מועט של השימוש שעשו במדיה. דרכי ניהול רבות לא נוסו כלל על ידי הילדים. שיעור נמוך בלבד משיטות הניהול שנעשה בהן שימוש, דווחו על ידיהם כיעילות.

לשם השוואה: בישראל רק 36% מהילדים ראו בלוח זמנים קבוע לשימוש במסכים כלי יעיל עבורם, זאת לעומת 60% בקרב הילדים במחקר הבינלאומי ב-42 מדינות.

62% מהילדים בישראל לא צפו מעולם בחדשות לילדים וכך, בעוד 38% מהילדים ברחבי העולם דיווחו כי מהדורות לילדים עזרו להם להישאר מעודכנים, רק 23% מהילדים הישראליים הסכימו עם קביעה זו.

10.1 שאלות משנה לגבי השימוש במסכים ובתקשורת: לפי שפת אם

תובנות לגבי הבדלים בין ניהול המדיה של ילדים ישראלים* בעלי שפת אם שונה:

ילדים שענו בערבית דיווחו בשיעור רב יותר (45%) שקריאה או צפייה בחדשות לילדים עזרו להם לעומת שיעורם בקרב ילדים שענו בעברית (19%);

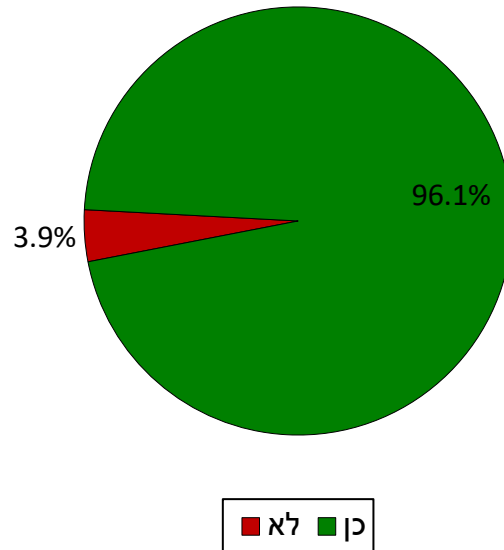
ילדים שענו בערבית דיווחו כי הימנעות מחדשות בכלל סייעה להם לא להיכנס ללחץ (55%), וזאת לעומת שיעור של 26% בקרב הילדים שענו בעברית;

ילדים שענו בערבית דיווחו על הסתייעות בלוח זמנים קבוע לשימוש במסכים (60%), לעומת שיעור של 29% בקרב הילדים שענו בעברית.

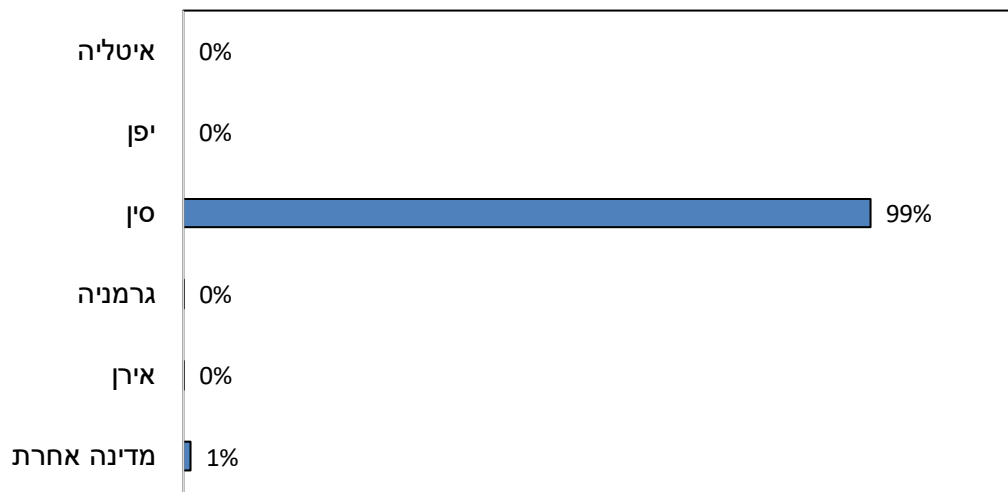
* בנים ובנות.

הידע של הילדים והילדות על מגפת הקורונה

11. האם אתה יודעת באיזו מדינה אובחן המקרה הראשון של חולה בנגיף הקורונה?

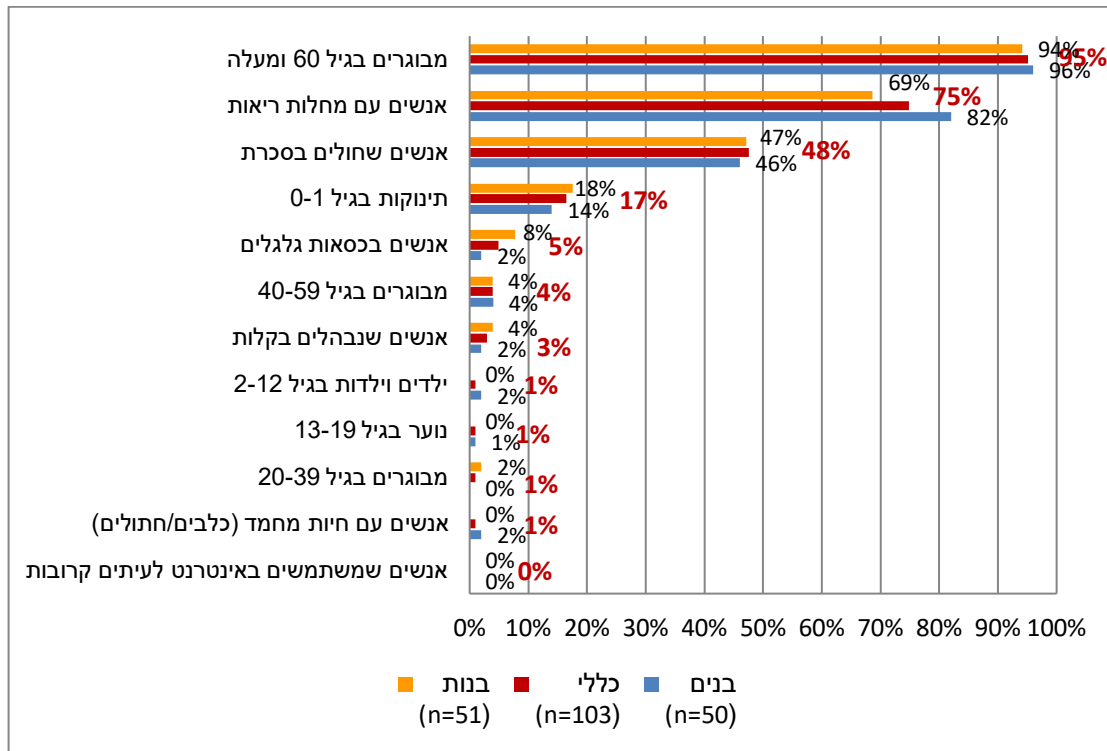

מתוך אלו שענו כן (n=98)

הילדים והילדות בישראל ידעו היטב כי סין הייתה המדינה בה נתגלתה המחלה לראשונה.

12. האם אתה יודעת מי הקבוצות שנמצאות בסיכון גבוה יותר בגלל נגיף הקורונה?

תובנות לגבי הידע של הילדים והילדות בנושא של קבוצות הסיכון להיפגע קשה מקורונה:

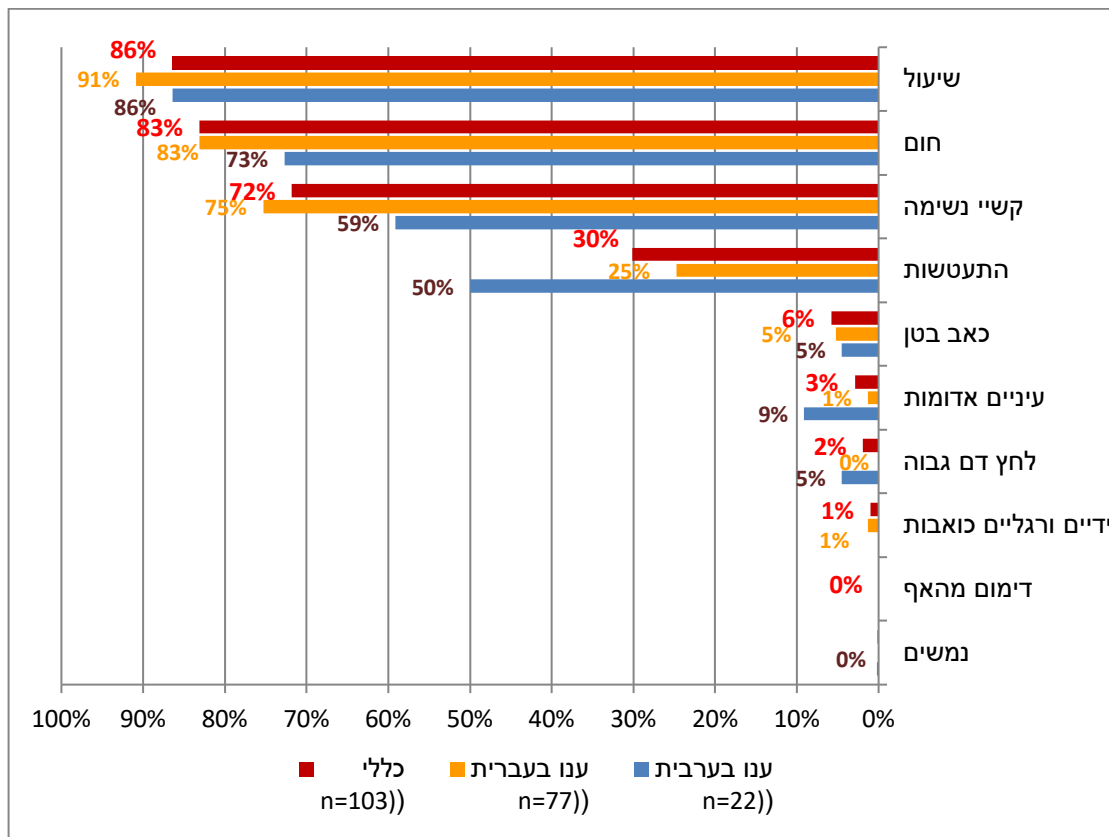
בממוצע ניכר כי הילדים והילדות הישראלים היו בעלי ידע לגבי קבוצות הסיכון: מבוגרים מעל גיל 60, אנשים הסובלים ממחלות ריאה וחולי סוכרת.

תינוקות אינם נמנים עם קבוצות הסיכון, אך אחד מכל 6 ילדים שייך אותם לקבוצת סיכון.

הנתונים בישראל דומים לנתוני המחקר בקרב ילדים מרחבי העולם, מלבד ההתייחסות השגויה למבוגרים בגיל 40-59: הממוצע העולמי של ילדים שהאמינו שאלה מצויים בקבוצת סיכון עמד על 12% לעומת 4% בלבד בקרב הילדים הישראלים.

13. מהם התסמינים המרכזיים של מי שנדבק בנגיף הקורונה?

כללי ולפי שפת אם

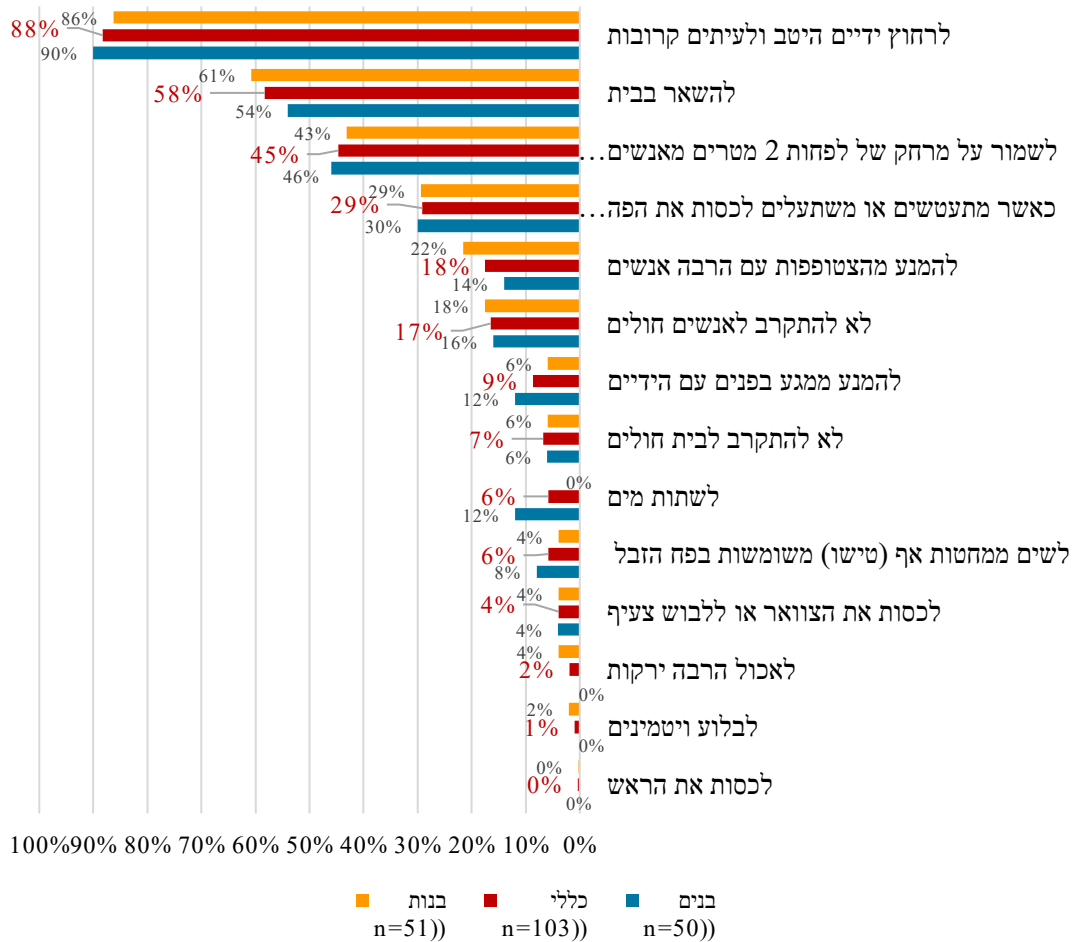
תובנות לגבי הידע של הילדים והילדות על התסמינים המרכזיים של קורונה:

בממוצע ניכר כי הילדים והילדות הישראלים היו בעלי ידע על אודות התסמינים המרכזיים של המחלה. בדומה לתמונה ברחבי העולם, הילדים ברובם ידעו כי **שיעול**, **חום** ו**קשיי נשימה** היו התסמינים המרכזיים.

למרות **שהתעטשות** לא נכללה בתסמיני המחלה בעת המחקר, 30% מהילדים ראו בה תסמין (בקרב ילדים ברחבי העולם השיעור הממוצע דומה - 23%).

ניתוח ההבדלים בתשובות הילדים, מגלה כי **הילדים שענו בערבית שגו יותר** והיו בעלי ידע מדויק פחות על אודות תסמיני המחלה. ייתכן שהדבר קשור בממצא כי ילדים שענו בערבית דיווחו פי שתיים יותר כי הם נמנעו מצפייה בחדשות (ראו שקופית 10.1).

14. מה הדברים שהכי טוב לעשות כדי להתגונן מהדבקות בנגיף הקורונה? נתונים כללים ולפי מגדר

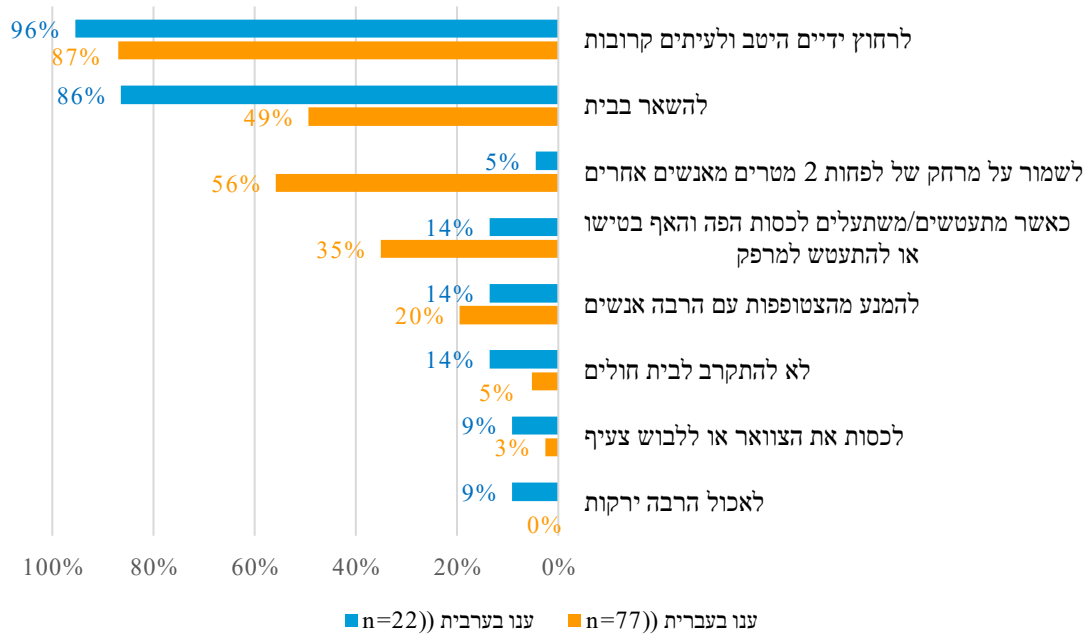

תובנות לגבי הידע של הילדים והילדות על אודות התגוננות מפני הקורונה:

בממוצע, הילדים והילדות הישראלים היו בעלי ידע לגבי התגוננות מן הקורונה. בדומה לתמונה ברחבי העולם, הילדים ברובם ידעו כי כדי להמנע מהידבקות רצוי לרחוץ ידיים, להשאר בבית, לשמור מרחק ולהתעטש לטישו או למרפק.

לא נמצאו הבדלים מגדריים משמעותיים בסוגיית ידע זו.

14. מה הדברים שהכי טוב לעשות כדי להתגונן מהידבקות בנגיף הקורונה? הבדלים לפי שפת אם

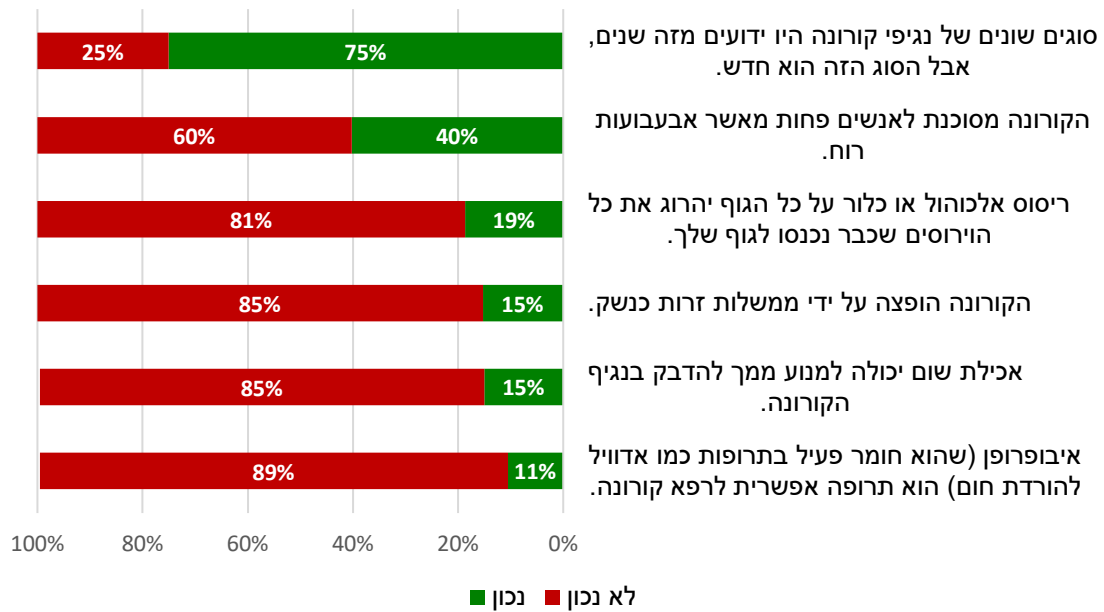

תובנות לגבי הידע של הילדים על התגוננות מפני הקורונה לפי שפת אם:

נמצאו הבדלים בחלק מהתשובות של ילדים בהתאמה לשפת אימם: בעוד שרחיצת ידיים נתפסה כמרכזית אצל כל הילדים, הרי **הישארות בבית** כאמצעי התגוננות מהידבקות הייתה משמעותית הרבה יותר בתשובות של ילדים שענו **בערבית** (86%), לעומת 49% בקרב ילדים שענו בעברית. במקביל, **הריחוק החברתי (שמירת מרחק והמנעות מהצטופפות)** היה מרכזי יותר בתשובות של ילדים שענו **בעברית**.

הבדל נוסף נמצא בסוגיית **ההתעטשות למרפק**, אותה זיהו כמשמעותית יותר ילדים שענו בעברית (35%), לעומת ילדים שענו בערבית (14%).

15. מה אתה חושבת שהוא נכון או לא נכון ביחס לנגיף הקורונה?

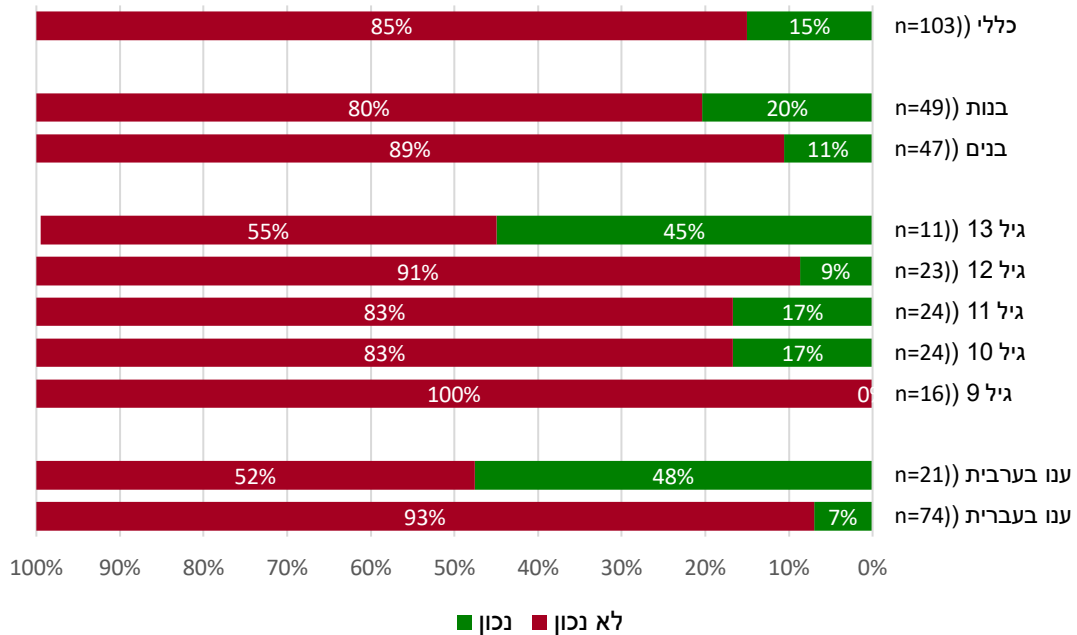

תובנות על אודות הידע של הילדים והילדות:

באופן כללי, הילדים בישראל היו **בעלי ידע מדויק** לגבי נגיף הקורונה, כאשר רובם (75%) ידעו כי הוא זן חדש במשפחת נגיפים מוכרת; וברובם המכריע (85%) לא האמינו כי הקורונה הופצה על ידי ממשלה זרה או שאכילת שום תמנע הדבקות, או שאדוויל (89%) יכול לרפא מקורונה.

הנתונים מישראל **דומים** לממוצע הכללי במחקר בינלאומי ב-42 מדינות בכל העולם.

**15.1. מה אתה חושבת שנכון או לא נכון ביחס לנגיף הקורונה:
"הקורונה הופצה על ידי ממשלות זרות כנשק" – לפי מגדר, גיל ושפת אם**

תובנות על הידע של הילדים והילדות ביחס לפייק ניוז הזה:

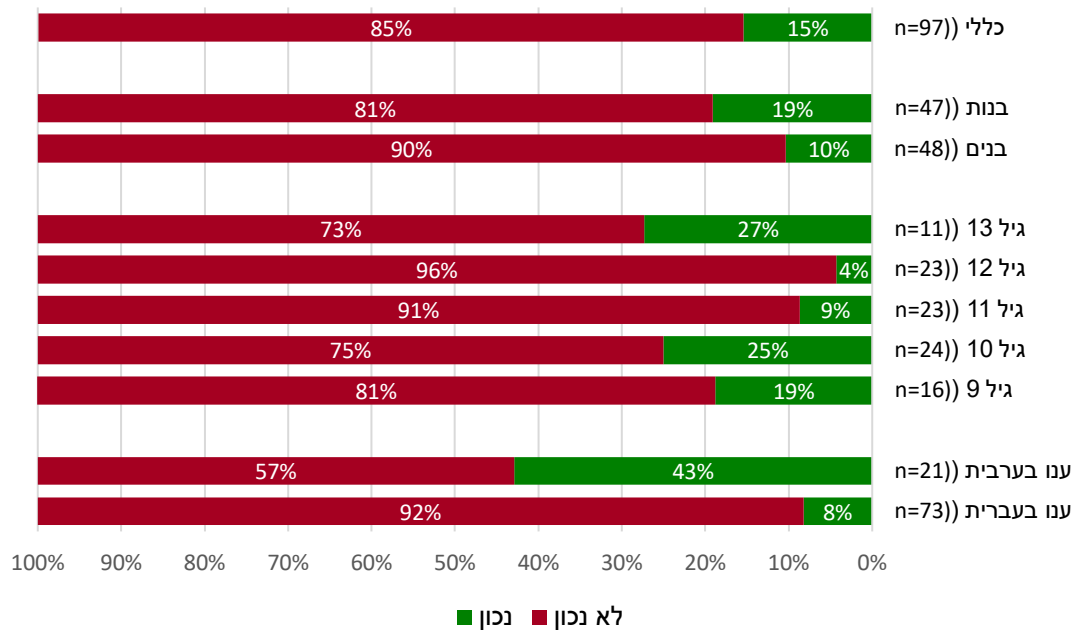
נמצאו הבדלים בחלק מהתשובות של ילדים בהתאם למגדר, לגיל ולשפת אם:

בנות בשיעור גבוה יותר (20%) מבנים (11%) האמינו כי את הקורונה הפיצו ממשלות זרות, אם כי הילדים משני המגדרים הבינו ברובם שמידע זה שגוי;

שיעור המאמינים באמירה זו בגיל 13 (45%) היה רב יותר מאשר בשאר הגילים. גם במחקר הבינלאומי ב-42 מדינות, שיעור הילדים המאמינים היה בגיל 13 הגבוה ביותר (29%) לעומת השיעור הכללי שעמד על 21%;

כמחצית מהילדים שענו בערבית (48%) חשבו שאמירה זו נכונה, לעומת 7% בלבד בקרב הילדים שענו בעברית.

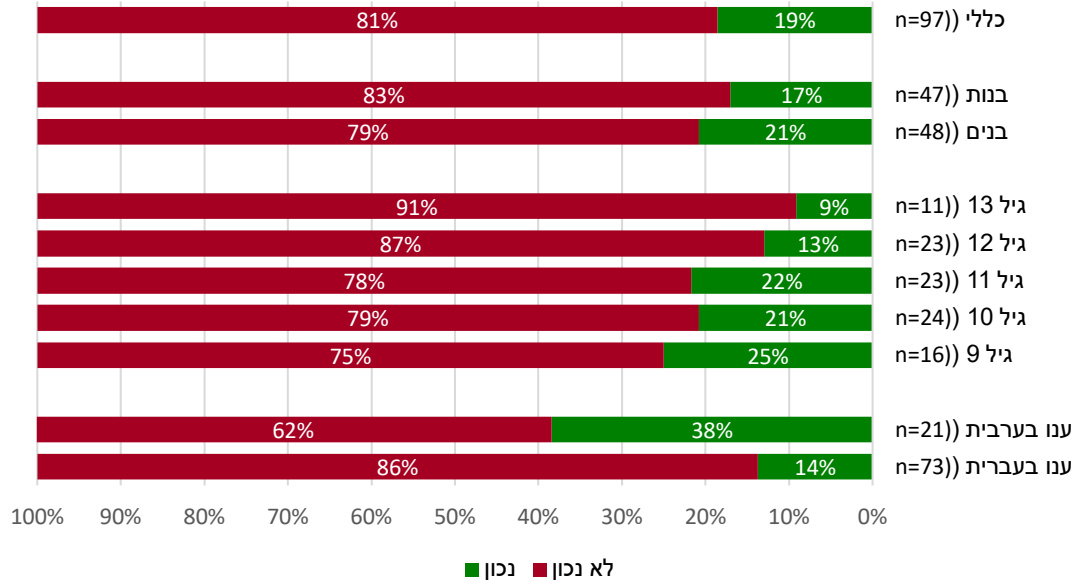
**15.2. מה אתה חושבת שהוא נכון או לא נכון ביחס לנגיף הקורונה:
"אכילת שום יכולה למנוע ממך להדבק בנגיף הקורונה" – לפי מגדר, גיל ושפת אם**

תובנות לגבי הידע של הילדים והילדות:

נמצאו הבדלים בחלק מהתשובות של ילדים בהתאם למגדר, לגיל ולשפת אם:
 בנות האמינו בשיעור גבוה יותר (19%) מבנים (10%) כי אכילת שום יכולה למנוע הדבקות בקורונה. אך הרוב בקרב שני המגדרים הבין שקביעה זו שגויה;
 אחוז גדול משמעותית בקרב הילדים שענו בערבית (43%) חשבו שאמירה זו נכונה, לעומת 8% בלבד בקרב הילדים שענו בעברית.

15.3. נכון או לא נכון ביחס לנגיף הקורונה – לפי גיל, מגדר ושפת אם: "ריסוס אלכוהול או כלור על כל הגוף יהרוג את כל הווירוסים שכבר נכנסו לגוף שלך"

תובנות על הידע של הילדים והילדות:

הילדים ברובם הבינו כי זו אמירה שגויה (81%), אך עדיין אחד מכל חמישה ילדים חשב שזו קביעה נכונה.

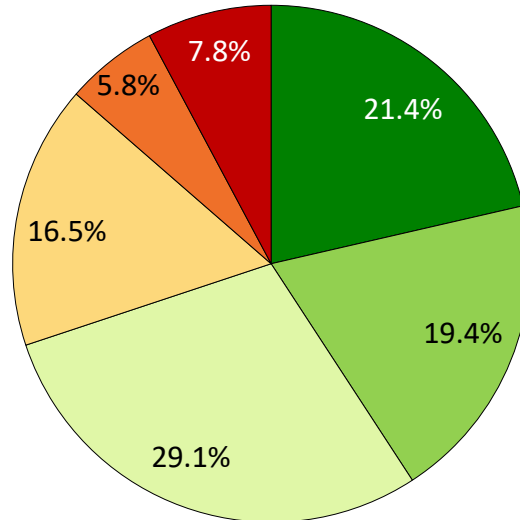
משתני מגדר: לא נמצאו הבדלים משמעותיים בתשובות של ילדים ושל ילדות לשאלה זו;

ככל שהילדים היו צעירים יותר, שיעור המשיבים כי קביעה זו נכונה היה גבוה יותר (25% בקרב בני 9);

הבדל משמעותי נבע מהמשתנה של שפת אם, כאשר שיעור גדול יחסית מהילדים שענו בערבית (38%) חשבו שריסוס אלכוהול או כלור על כל הגוף יהרוג את כל הווירוסים שכבר נכנסו לגופך, לעומת רק 14% שסברו כך בקרב הילדים שענו בעברית.

התמודדות אישית: תחושות ותגובות הילדים והילדות למשבר

16. באיזו מידה נגיף הקורונה מטריד אותך אישית?

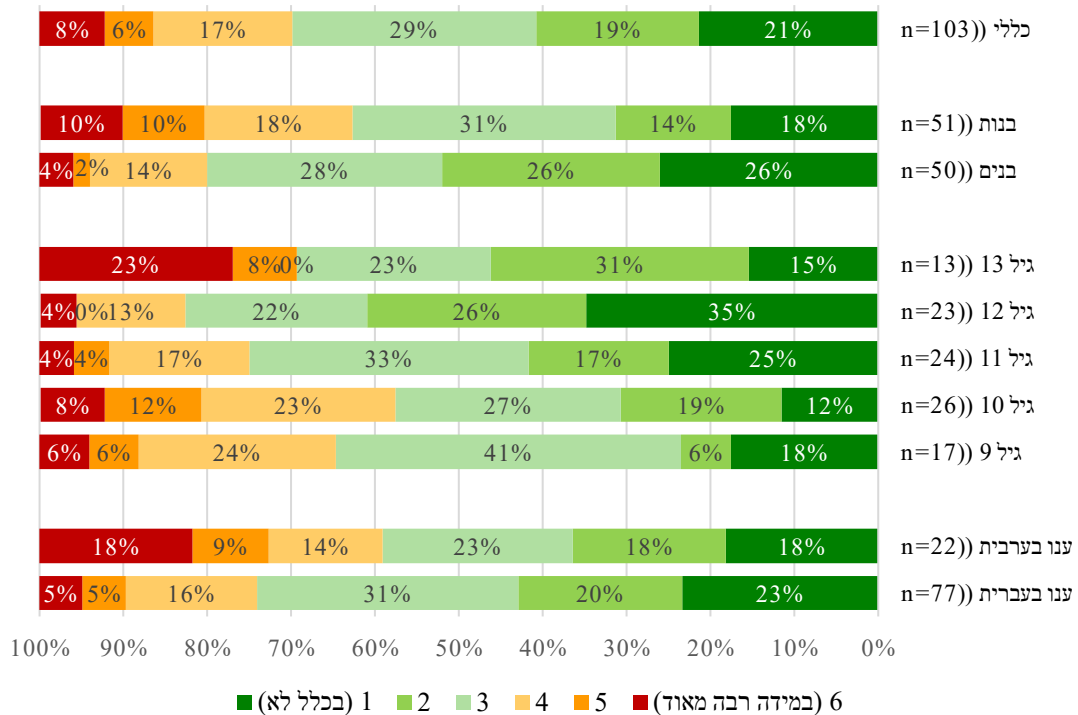

1 (בכלל לא) 2 3 4 5 6 (במידה רבה מאוד)

תובנות על מידת הדאגה האישית של הילדים והילדות מנגיף הקורונה:

- ילדים ישראלים היו מוטרדים אישית במידה פחותה באופן מובהק מן הממוצע העולמי:
- יותר משני שלישי (69.9%) מהילדים הישראלים ענו שהם אינם מוטרדים אישית מנגיף הקורונה, זאת לעומת פחות ממחצית (47.8%) מהילדים שהשיבו כך במחקר הבינלאומי ב-42 מדינות.
- אחד מכל חמישה ילדים (21.4%) טענו שהם אינם מוטרדים כלל ברמה האישית, לעומת אחד מכל שמונה ילדים בלבד (12.3%) בממוצע העולמי;
- רק 7.8% מהילדים הישראלים דיווחו כי הם היו מוטרדים אישית במידה רבה מאוד, לעומת 20.5% בקרב ילדי העולם.

16. באיזו מידה נגיף הקורונה מטריד אותך אישית? לפי מגדר, גיל ושפת אם

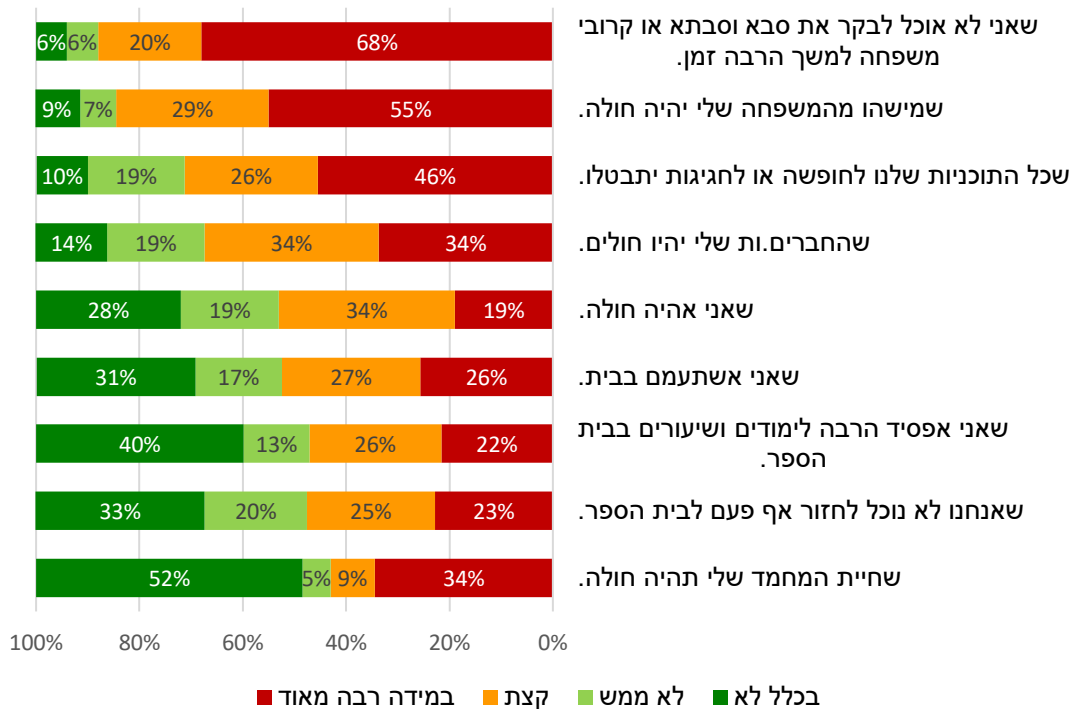
תובנות על אודות מידת הדאגה האישית מפני נגיף הקורונה לפי מגדר, גיל ושפת אם:

כחצי מהבנים הגדירו את עצמם כמוטרדים במידה מועטה ומועטה מאוד (52%), לעומת כשליש בלבד מן הבנות (32%). במקביל, 20% מהבנות הגדירו עצמן כמוטרדות במידה רבה ורבה מאוד לעומת 6% בלבד בקרב הבנים.

שיעור המודאגים במידה רבה ורבה מאוד בקרב הצעירים ביותר, בני 9, היה 12%, בקרב בני 12 רק 4%. אך דווקא אצל הבוגרים יותר, בגיל 13, נמצא השיעור הגבוה ביותר של המוטורדים - 31%.

בקרב הילדים שענו בשפה הערבית, כרבע (27%) היו מוטורדים במידה רבה ורבה מאוד, לעומת 10% בלבד בקרב אלה שענו בעברית.

17. עד כמה אתה מפחדת שהדברים הבאים יקרו בגלל נגיף הקורונה?

תובנות על מידת הפחד שגרמה המגפה לילדים וילדות בישראל:

החשש הגדול ביותר אצל ילדים ישראלים היה מביטול ביקורים אצל קרובי משפחה, אותו ביטאו 88%, לעומת 83% במחקר הבינלאומי.

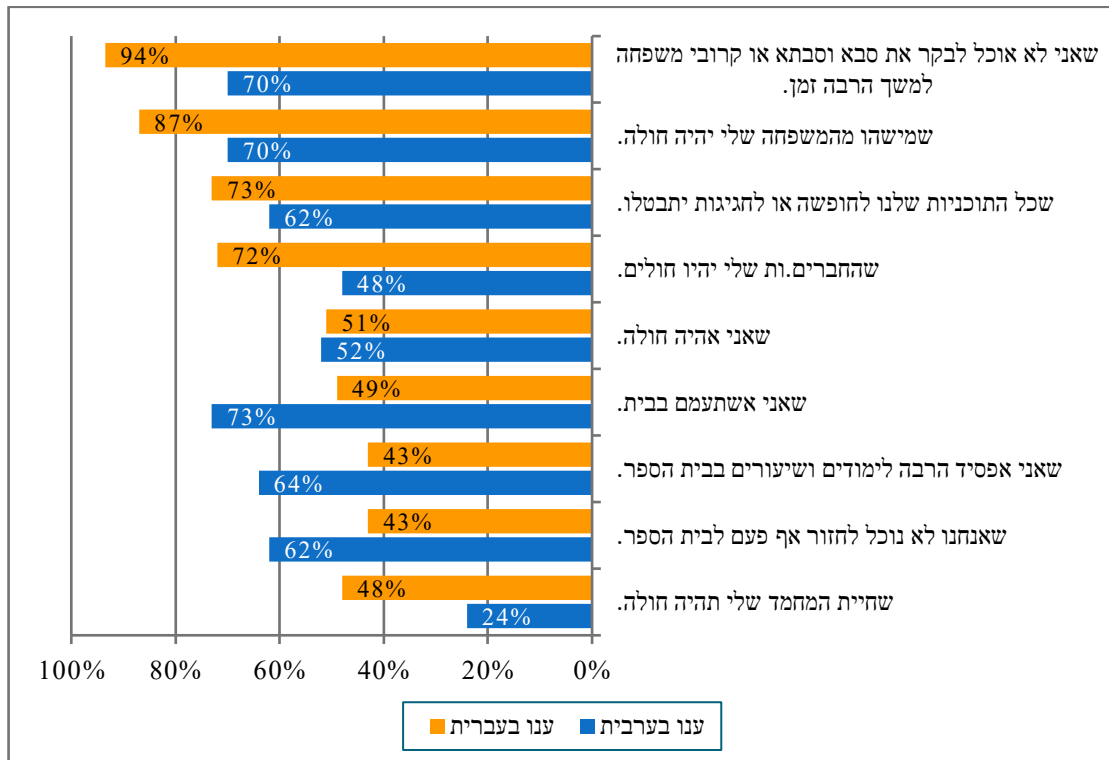
החשש מתחלואה בקרב בני המשפחה תפס רק את המקום השני בקרב הילדים בישראל (84%), לעומת מקום ראשון (82%) במחקר הבינלאומי.

53% מהילדים הישראלים הביעו חשש אישי לחלות, לעומת 60% מהילדים במחקר הבינלאומי.

למרות הבדלים מסוימים, הפחדים המרכזיים של ילדים ברחבי העולם היו דומים.

17. עד כמה אתה מפחדת שהדברים הבאים יקרו בגלל נגיף הקורונה?

לפי שפת אם (שיעור המביעים דאגה: קצת ובמידה רבה מאוד יחד)

תובנות על מידת הפחד שגרמה המגפה לפי שפת אם:

ממוצע הדיווח לגבי כלל הפחדים שחוו הילדים שענו בשתי השפות היה **דומה: ערבית - 58.3%**, ועברית - 62.2%.

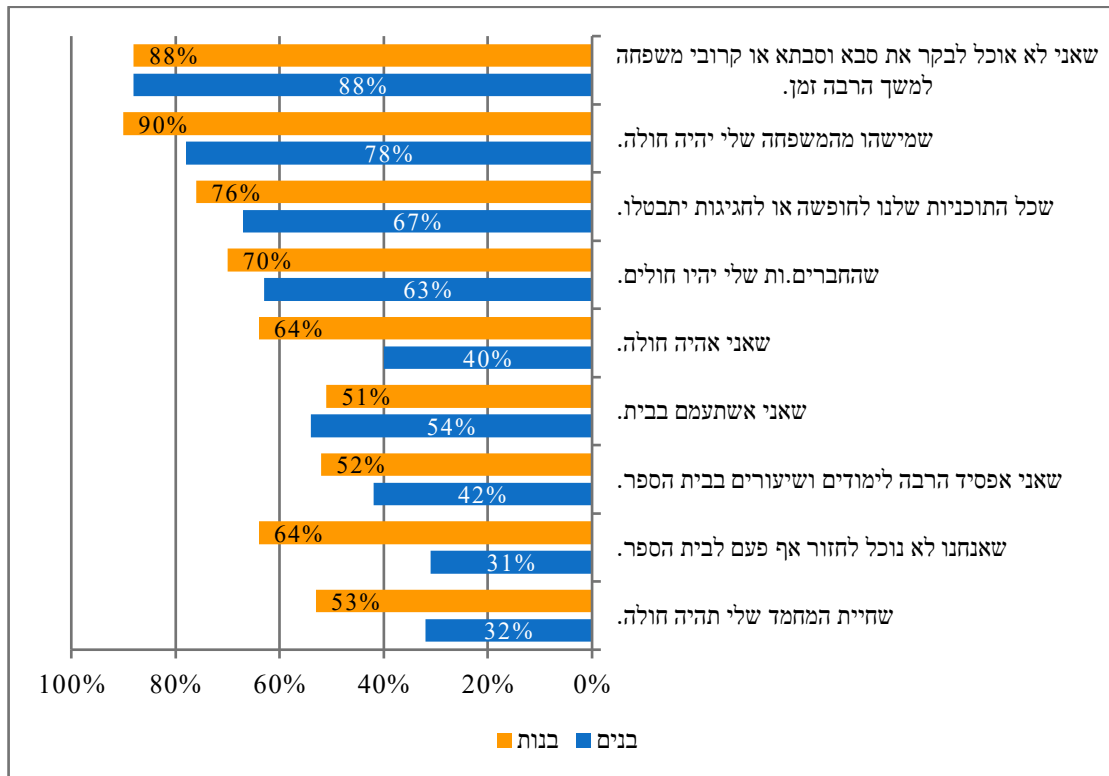
עם זאת ניכרו בקרב הילדים הבדלים בחששות הייחודיים, שניתן לזהותם כקשורים בהרגלים תרבותיים ובתנאי החיים:

ילדים שענו בערבית פחדו פחות מהעדר ביקורים משפחתיים (24%); חששו יותר משעמום (פער של 24%) ומהעדר בית ספר (פער של 21% לגבי הפסד חומר לימוד, פער של 19% בחשש מאי חזרה לביה"ס).

ילדים שענו בעברית חששו יותר שחברים ובני משפחה יחלו בקורונה (פער של 24% ו-17% בהתאמה); והביעו פחד רב יותר לגבי מצב חיית המחמד האישית (פער של 24%).

17. עד כמה אתה מפחדת שהדברים הבאים יקרו בגלל נגיף הקורונה?

לפי מגדר (שיעור המביעים דאגה: קצת ובמידה רבה מאוד יחד)

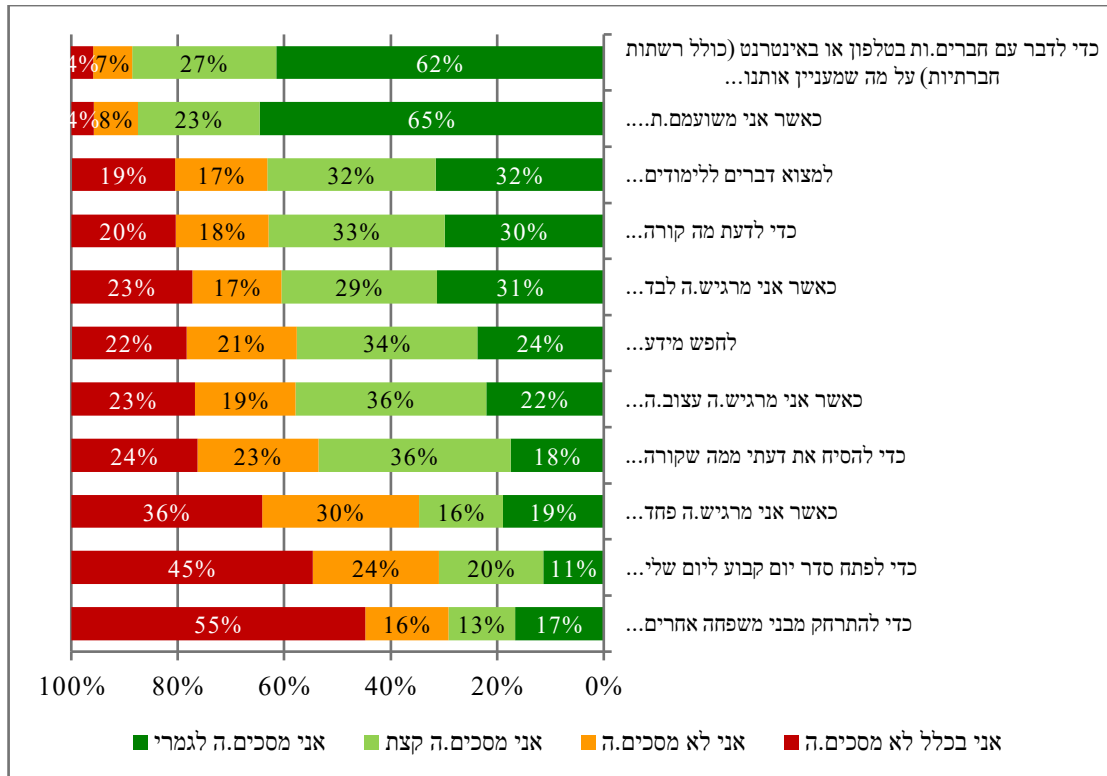
תובנות על מידת הפחד שגרמה המגפה לפי מגדר:

הממוצע של כלל הפחדים מפני המגפה שביטאו בנות היה גבוה באופן משמעותי מאלה שביטאו בנים: בנים - 55%, ובנות - 67.4%.

בנות ביטאו פחד וחשש רבים יותר כמעט בכל שאלה וסוגיה, אם כי בפערים שונים. פער גדול ניכר בחשש מחוסר יכולת לחזור לביה"ס (פער של 33%), בפחד מלחלות בקורונה באופן אישי (פער של 24%), ובחשש ממצב חיית המחמד (פער של 21%).

בנים ביטאו חשש גבוה יותר במקצת רק בסוגיית השעמום (3% יותר).

18. מאז התפשטות נגיף הקורונה, אני משתמש/ת יותר בתקשורת ובמסכים... (באיזו מידה את/ה מסכים/ה עם המשפטים הבאים?)

תובנות לגבי שימוש נוסף במדיה:

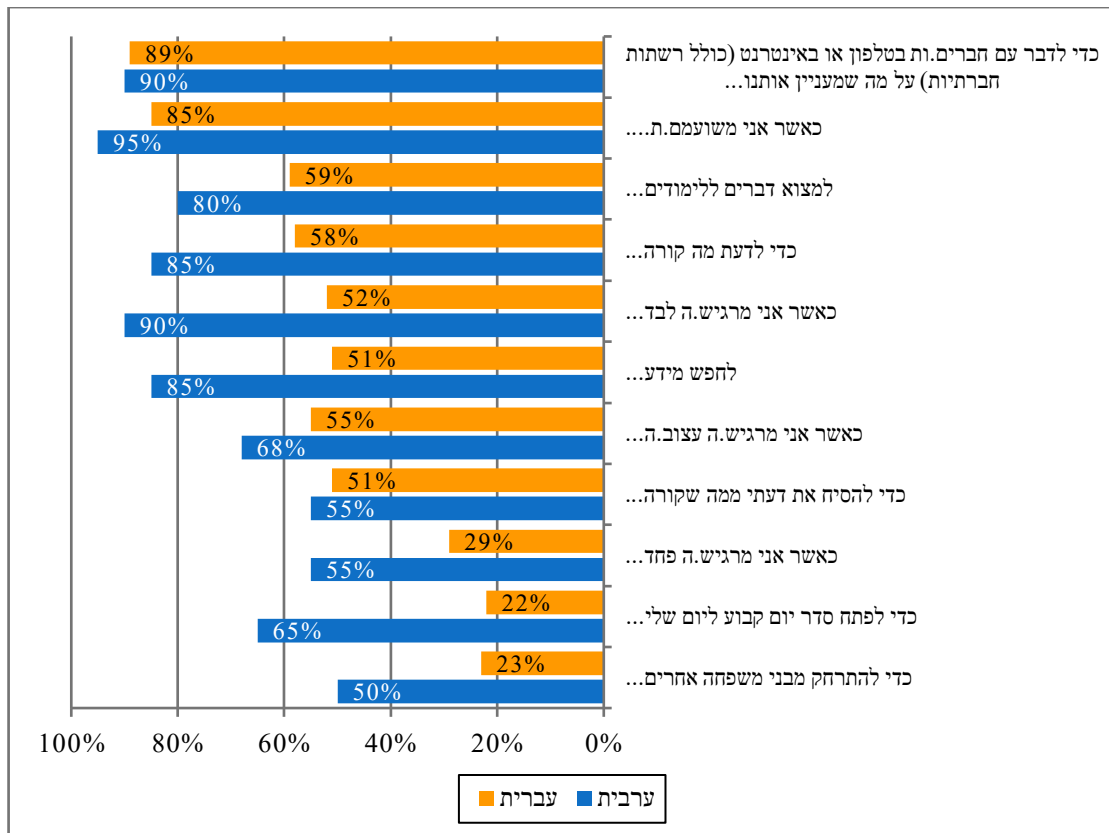
ילדים מצאו במדיה דרך מרכזית לשמור על קשר עם חברים, להתגבר על שיעמום, לחפש מידע לימודי וידע כללי ולהתגבר על תחושת בדידות.

להבנתם, המדיה לא שימשה כדי להתרחק מבני המשפחה.

המניעים לשימוש הנוסף של ילדים וילדות ישראלים במדיה היו דומים לממוצע העולמי של המניעים ב-42 מדינות.

הבדלים נמצאו בחיפוש חומר לימודי (64% הסכימו עם אמירה זו בישראל, לעומת 80% בממוצע העולמי), ובשימוש בהם לצורך קביעת סדר יום (31% בישראל לעומת 41% בעולם).

18. מאז התפשטות נגיף הקורונה, אני משתמש/ת יותר בתקשורת ובמסכים... לפי שפת אם (אחוז המסכימים והמסכימות מאוד ביחד)

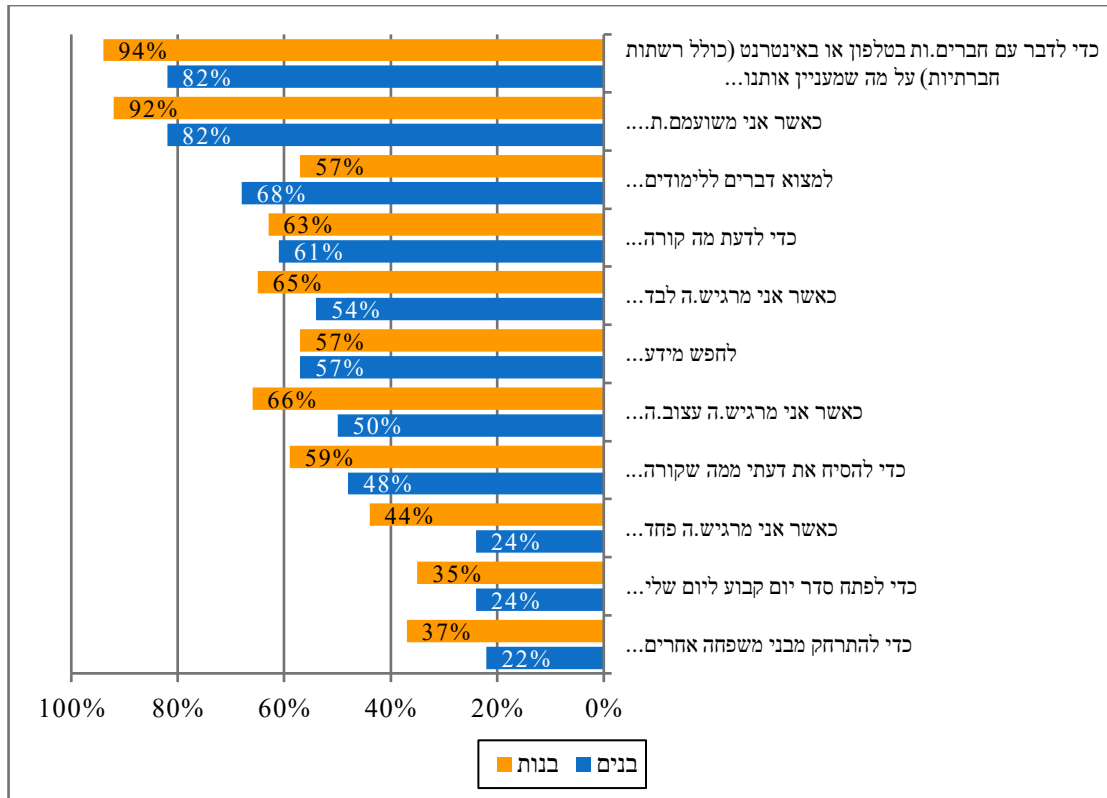

תובנות על שימוש נוסף במדיה לפי שפת אם:

ניכרו הבדלים בדיווח לגבי השימוש הנוסף במדיה של הילדים שענו בעברית או בערבית:

בעוד שהשיעור של השימוש במדיה לשמירה על קשר עם חברים היה דומה וגבוה (כ-90%); הרי ילדים שענו בערבית הסכימו בשיעור גבוה יותר עם רוב האמירות בדבר שימוש במדיה: כאמצעי להתגבר על בדידות (90% לעומת 52% אצל מי שענו בעברית), חיפוש מידע ולדעת מה קורה (פערים של 34%-ו-27% בהתאמה), במציאת חומר לימודי (פער של 21%), בסיוע בפיתוח סדר יום (פער של 43%, פי 3 כמעט), ובשימוש לצורך התרחקות מבני משפחה (27%, יותר מפי 2).

18. מאז התפשטות נגיף הקורונה, אני משתמש/ת יותר בתקשורת ובמסכים... לפי מגדר (אחוז המסכימים והמסכימות מאוד ביחד)

תובנות לגבי שימוש נוסף במדיה לפי מגדר:

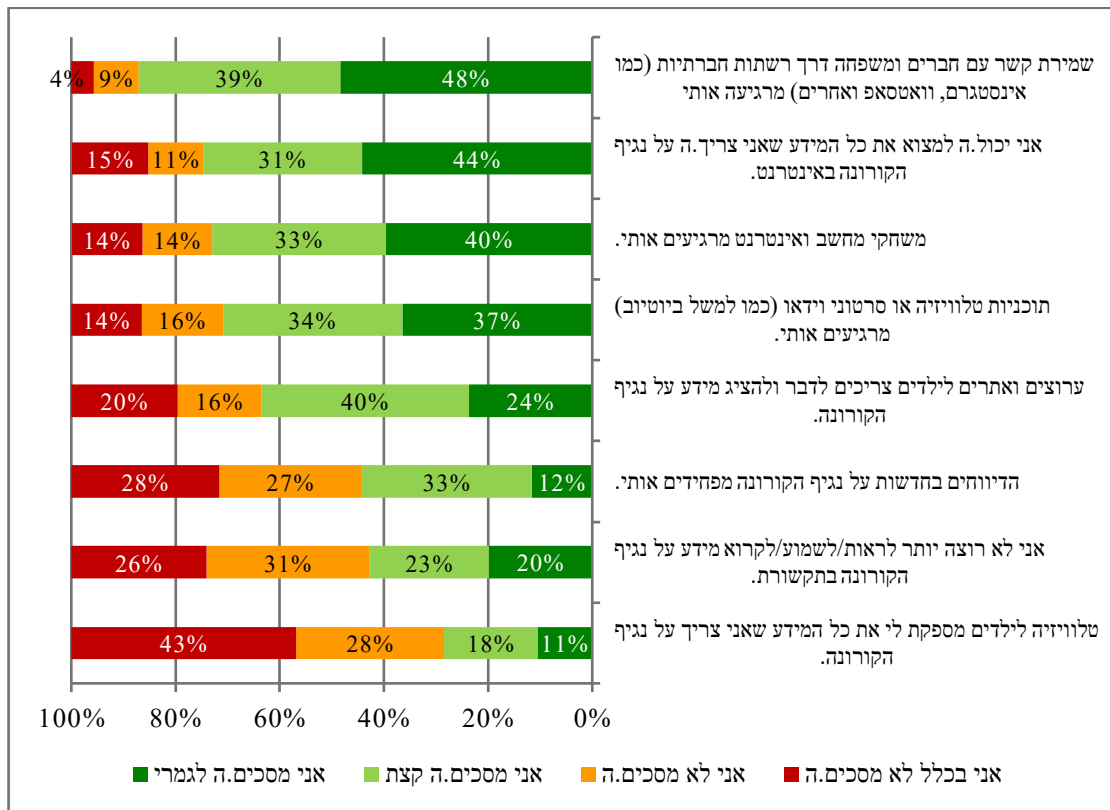
ניכרו הבדלים בדיווח של הילדים והילדות לגבי השימוש הנוסף במדיה:

בעוד ששיעור השימוש במדיה לקבלת מידע או לידיעה של מה שקורה היה דומה (בסביבות 60%);

הרי בנות הסכימו בשיעור גבוה יותר עם רוב האמירות לגבי שימוש גובר במדיה. הפער הגדול ביותר היה לגבי השימוש הנוסף במדיה כדי להתגבר על פחד (בקרוב בנות 44% לעומת 24% בקרב הבנים); להתגבר על עצב (66% לעומת 50%), אך גם כדי להתרחק מבני משפחה אחרים (פער של 15%).

בנים דיווחו על שימוש גובר במדיה לצרכי לימודים (68% מהבנים לעומת 57% מהבנות).

19. באיזו מידה אתה מסכים עם המשפטים הבאים?

תובנות על צרכי ילדים מן המדיה:

בקרב הילדים הישראלים הסכים רוב משמעותי (87%) כי השימוש ברשתות החברתיות הרגיע אותם.

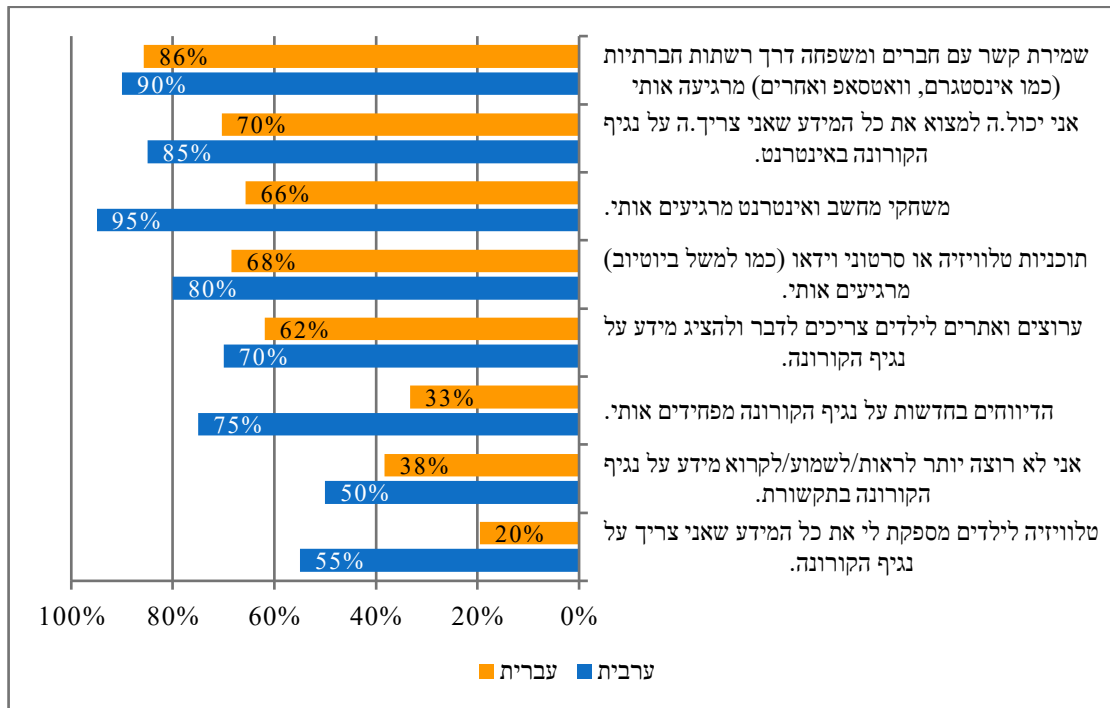
כ-3/4 מהילדים בארץ מצאו מידע על אודות הקורונה באינטרנט, וכן משחקי המחשב, תוכניות הטלוויזיה וסרטוני רשת כמרגיעים.

במרבית השאלות, התובנות של ילדים וילדות ישראלים לגבי המדיה היו דומים מאוד לממוצע העולמי ב-42 מדינות. בדומה לממוצע בעולם, 64% מהילדים בארץ הסכימו כי ערוצים ואתרים לילדים צריכים לדבר על הקורונה ולהציג לגביה מידע.

יוצא דופן בולט היה השירות שסיפקה הטלוויזיה לילדים: בעוד ש-45% מהילדים בעולם דיווחו שהטלוויזיה לילדים מעניקה מידע מספק לגבי הקורונה, הרי בישראל רק 29% מילדים מצאו בטלוויזיה לילדים מענה מספק.

19. באיזו מידה אתה מסכים/ה עם המשפטים הבאים?

לפי שפת אם (אחוז המסכימים קצת והמסכימים לגמרי ביחד)

תובנות לגבי צרכי ילדים מן המדיה לפי שפת אם:

בעוד שרוב הילדים הסכימו כי השימוש ברשתות החברתיות הרגיע אותם, ניכרו הבדלים בין העונים בעברית או בערבית:

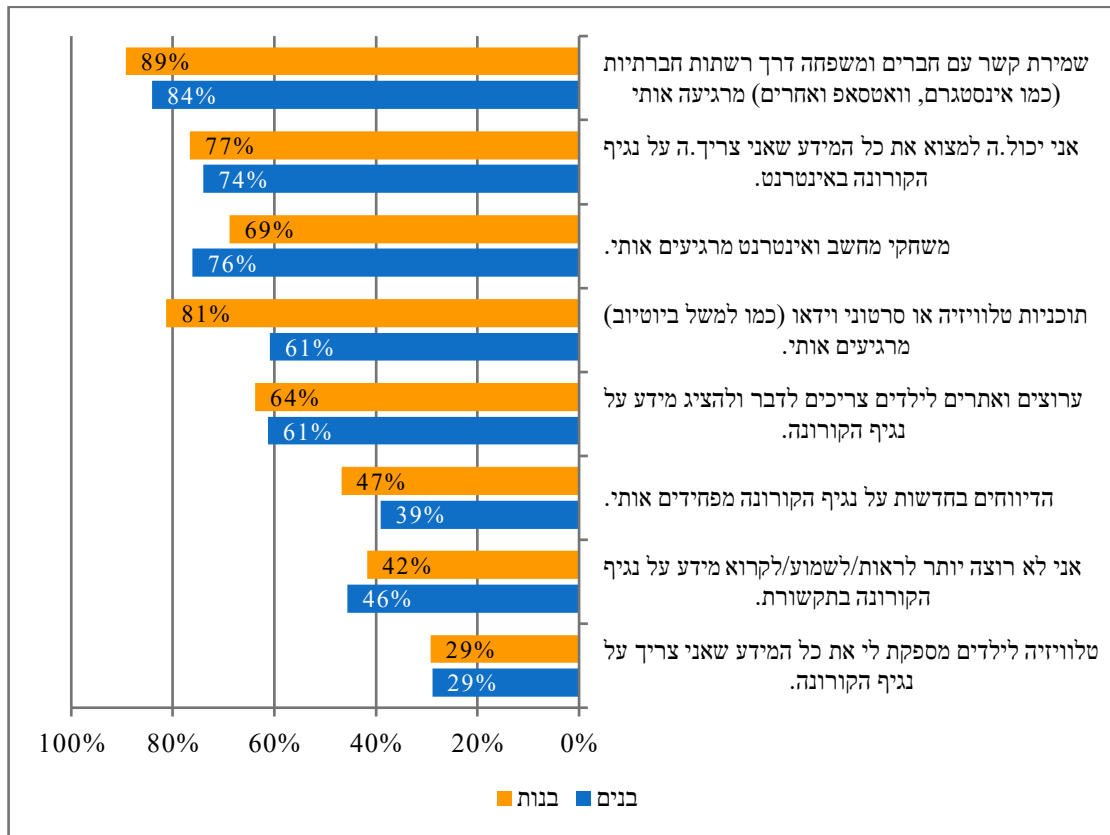
ההבדל הגדול ביותר היה בסוגיית הפחד שנבע מדיווחים חדשתיים. בקרב מי שענו בעברית, שליש (33%) בלבד הסכימו עם היגד זה, לעומת אלה שענו בערבית, אצלם השיעור היה יותר מכפול (75%);

יותר ממחצית של הילדים שענו בערבית תמכו באמירה כי הטלוויזיה לילדים סיפקה להם את כל המידע שהם ביקשו (55%), ולעומתם תמכו בה רק 20% בקרב ילדים שענו בעברית;

נתון מפתיע מעט ביחס לאמירה שמשחקי מחשב מרגיעים פער של כמעט 30% בין ילדים שענו בערבית (95%), לבין ילדים שענו בעברית (66%).

19. באיזו מידה אתה מסכים עם המשפטים הבאים?

לפי מגדר (שיעור כולל של המסכימים קצת והמסכימים לגמרי)

תובנות על צרכי ילדים מן המדיה לפי מגדר:

בעוד שברוב השאלות על ידע מן המדיה הניבו תוצאות דומות בין בנות ובנים, הרי בסוגיות שקשורות לפחדים או לפעילות מרגיעה, נמצאו הבדלים מסוימים בין המגדרים:

בנים הסכימו מעט יותר מבנות כי משחקי מחשב מרגיעים אותם (פער של 7%), ולעומת זאת בנות הסכימו מעט יותר כי רשתות חברתיות מרגיעות אותן (פער של 5%), ושהדיווחים בחדשות מפחידים אותן (פער של 8%).

הפער הגדול ביותר נמצא בהתייחסות לאמירה כי תוכניות טלוויזיה וסרטונים מרגיעים. עם אמירה זו הסכימו הבנות ב-20% יותר.